

บทที่ 5

สรุปการอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องผลกระทบต่อการเลือกใช้นโยบายการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของกลุ่มธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่งผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดี สามารถสรุปอภิปรายผล และนำมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปการอภิปรายผล

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายการบัญชี เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบัญชี และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายในการเลือกตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเลือกตัวอย่างจำนวน 140 บริษัท จากกลุ่มอุตสาหกรรม 8 กลุ่ม 25 หมวดธุรกิจ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลในการเก็บข้อมูล และเมื่อได้ข้อมูลแล้วจะดำเนินการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งแสดงด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

จากผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลนโยบายการบัญชีที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินภายใต้หัวข้อ “สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ” กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงิน พบว่า นโยบายการบัญชีด้านค่าเสื่อมและราคาตัดจ่ายมีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เปิดเผยข้อมูลครบทุกบริษัทที่คิดเป็นร้อยละ 100 ตั้งแต่ปี 2548 – 2552 ส่วนรายการเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดที่มีการเปิดเผยร้อยละ 100 ตั้งแต่ปี 2549 – 2552 ส่วนรายการลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญมีการเปิดเผยร้อยละ 100 ในปี 2552 เพียงปีเดียว ขณะที่รายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์มีการเปิดเผยร้อยละ 100 ในปี 2550 และ 2551 สำหรับรายการการรับรู้รายได้มีการเปิดเผยร้อยละ 100 ตั้งแต่ปี 2550 – 2552 และเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงินพบว่า รายการเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงินรวมทั้งรวมรวมจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ตั้งแต่ปี 2548 – 2552 มีการเปิดเผยมากที่สุดในปี 2552 ที่ร้อยละ 75.86 ขณะที่นโยบายการบัญชีอื่นๆ ที่กิจการเลือกใช้ซึ่งเกี่ยวข้องต่อ

ความเข้าใจในงบการเงินของกิจการ พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินมีการเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับกิจการดังนี้ เงินให้สินเชื่อ เงินทรองจ่ายในการดำเนินคดี รายการขายลูกหนี้ตัวเงิน เงินสมทบกองทุนฟื้นฟูสถาบันการเงิน ลูกหนี้และเจ้าหนี้ด้านหักบัญชี และเจ้าหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์ ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมมีการเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับกิจการดังนี้ ต้นทุนการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ระหว่างรอการพัฒนา และที่ดินรอการพัฒนา สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ ยังไม่ปรากฏความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว สำหรับนโยบายบัญชีเรื่อง การใช้ประมาณการทางบัญชี พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีแนวโน้มในการใช้นโยบายดังกล่าวเพิ่มขึ้น โดยในปี 2548 มีบริษัทที่ใช้เพียงร้อยละ 34.48 จากนั้นจึงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในปี 2552 มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 64.62

2. การศึกษานโยบายการบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยแยกเป็นกลุ่มอุตสาหกรรม 8 กลุ่ม 4 เรื่อง 1) การรับรู้รายได้ 2) ค่าเสื่อมราคา 3) ต้นทุนการกู้ยืม 4) สินค้าคงเหลือ พบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในทุกๆ กลุ่มอุตสาหกรรมมีนโยบายการบัญชีเรื่อง การรับรู้รายได้และนโยบายการบัญชีเรื่องค่าเสื่อมราคาในสัดส่วนร้อยละ 100 ขณะที่นโยบายการบัญชีเรื่อง ต้นทุนการกู้ยืม พบว่า บริษัทในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีสัดส่วนที่ใช้นโยบายดังกล่าวสูงสุด ส่วนนโยบายการบัญชีเรื่อง สินค้าคงเหลือ พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีสัดส่วนของบริษัทที่ใช้นโยบายดังกล่าวสูงสุด

3. การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี พบว่า ในปี 2551 มีบริษัทจำนวน 53 บริษัทจากตัวอย่าง 140 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 37.86 ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อบังคับ ขณะที่ในปี 2550 มีบริษัทจำนวน 34 บริษัทหรือคิดเป็นร้อยละ 24.29 ที่ดำเนินการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ

4. การเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีของบริษัทกับมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง และลักษณะของการเปิดเผยนโยบายการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีในเรื่องต่อไปนี้

4.1 การรับรู้รายได้ เปรียบเทียบกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 26 เรื่อง การรับรู้รายได้สำหรับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ฉบับที่ 37 เรื่อง การรับรู้รายได้ พบว่า บริษัทในหมวดธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีการเปิดเผยตามมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวเพียง 2 หัวข้อประกอบด้วย วิธีการรับรู้รายได้ และกรณีที่ใช้วิธีการรับรู้รายได้ตามอัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จ ให้เปิดเผยวิธีการกำหนดอัตราส่วนของงานที่ทำเสร็จด้วย

ส่วนการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ในการรับรู้รายได้ในปี 2548-2549 ในสัดส่วนร้อยละ 89.66 และ 93.10 ตามลำดับ ขณะที่ปี 2550 ถึง 2552 มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 100 สำหรับการเปิดเผยจำนวนรายได้ที่เป็นสาระสำคัญในรายการการขายสินค้า รายการดอกเบี้ย ค่าสิทธิ เงินปันผล และรายการกำไรหรือขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าและเหตุการณ์หลังวันที่ในงบการเงิน พบว่า ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2552 มีแนวโน้มที่สัดส่วนบริษัทจะเปิดเผยข้อมูลในรายการดังกล่าวเพิ่มขึ้น ขณะที่ จำนวนรายได้ที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ พบว่า ยังไม่มีการเปิดเผยเกี่ยวกับข้อมูลดังกล่าว

4.2 ค่าเสื่อมราคา เปรียบเทียบกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ พบว่า ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2552 มีบริษัทในสัดส่วนร้อยละ 100 ที่เปิดเผยข้อมูลในรายการเกณฑ์การวัดมูลค่าที่ใช้กำหนดราคาตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์ วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา อายุการใช้งาน หรืออัตราค่าเสื่อมราคา ราคาตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสม ค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ ณ วันต้นงวดและสิ้นงวด รายการกระทบยอดของราคาตามบัญชี ระหว่างต้นงวดถึงวันสิ้นงวดที่แสดงถึง และรายการค่าเสื่อม

4.3 ต้นทุนการกู้ยืม เปรียบเทียบกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 33 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง ต้นทุนการกู้ยืม พบว่า ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2552 มีแนวโน้มที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะเปิดเผยข้อมูลในรายการต้นทุนการกู้ยืมมากขึ้น โดยในปี 2548 มีสัดส่วนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 37.24 และในปี 2552 มีสัดส่วนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 62.69

4.4 สินค้าคงเหลือ เปรียบเทียบกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง สินค้าคงเหลือ พบว่า ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2552 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลสินค้าคงเหลือตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 (ปรับปรุง 2550)

5. การจัดทำและเผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลในปี 2552 จากตัวอย่างจำนวน 140 บริษัท พบว่า บริษัทที่มีการจัดทำและเผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยองค์กรเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OCED) มีจำนวนทั้งสิ้น 98 บริษัท

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการผลศึกษา

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่างๆ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

1.1 นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ควรทำความเข้าใจลักษณะของธุรกิจในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจที่สนใจจะเข้าไปลงทุน เนื่องจากในแต่ละธุรกิจมีลักษณะเฉพาะในการใช้นโยบายบัญชี เพื่อช่วยให้การวิเคราะห์งบการเงินเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อการลงทุน

1.2 นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ควรให้ความสำคัญต่อหมายเหตุประกอบงบการเงิน เนื่องจากในส่วนดังกล่าวมีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเลขทางการเงินที่มิได้แสดงไว้ในงบการเงิน อาทิเช่น รายละเอียดเกี่ยวกับอาคาร ที่ดิน สินทรัพย์ถาวร ค่าเสื่อม สิ้นค้าคงเหลือ เป็นต้น นอกจากนี้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินยังแสดงข้อมูลเกี่ยวกับ นโยบายบัญชีที่แต่ละบริษัทเลือกใช้ การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักลงทุน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จัดทำงบการเงิน

2.1 ผู้จัดทำงบการเงินควรมีการเปิดเผยข้อมูลให้ครบถ้วนตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด เพื่อมิให้เกิดความเข้าใจผิดของผู้ที่เข้ามาใช้งบการเงินสำหรับตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.2 ผู้จัดทำงบการเงินควรเลือกใช้นโยบายบัญชีที่เหมาะสมกับธุรกิจของคนให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลทางการเงินไปใช้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานกำกับดูแล

ในกรณีที่บริษัทมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ หน่วยงานกำกับดูแลจะต้องตรวจสอบว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินหรือนักลงทุนมากน้อยเพียงใด และต้องพิจารณาถึงเหตุผลในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานกำกับดูแลต้องกำกับดูแลให้บริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ เปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุงบการเงินให้เหมือนการเปลี่ยนแปลงตามข้อกำหนดด้วย

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี

จากการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีด้วยคะแนนประเมินในระดับดี ถึง ดีเลิศ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเป็นรายบริษัทจะเห็นว่าส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่มีราคาหุ้นเคลื่อนไหวสม่ำเสมอ และอยู่ในความสนใจของนักลงทุน ดังนั้น เพื่อให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีขยายฐานไปสู่บริษัทที่มีราคาหุ้นเคลื่อนไหวน้อยและไม่ได้อยู่ในความสนใจของนักลงทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยควรมีมาตรฐานหรือสิ่งจูงใจอื่นๆ เพื่อช่วยให้กลุ่มบริษัทดังกล่าวมีการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้มากขึ้น เช่น การให้รางวัลพิเศษสำหรับบริษัทจดทะเบียนที่มีการพัฒนาในแต่ละหมวดดีขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยนโยบายบัญชีกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์
2. ควรมีการศึกษาวิจัยมาตรฐานทางบัญชีฉบับอื่นๆ นอกเหนือจากมาตรฐานทางบัญชีที่ได้อาศัยศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเปิดเผยนโยบายบัญชีและการกำกับดูแลกิจการที่ดีระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI ที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน